

TARGETED ADVICE TO IMPROVE YOUR
COMMUNICATION WITH PLAYERS

EFFECTIVE COMMUNICATION FOR REFEREES

written by ***Paul Spacey***

USSF & FA Referee, Private Soccer Coach, ex Semi-Pro Player

JAK ZLEPŠIT KOMUNIKACI S HRÁČI – JASNĚ A K VĚCI

EFEKTIVNÍ KOMUNIKACE PRO FOTBALOVÉ ROZHODČÍ

Napsal Paul Spacey

Autor je bývalý poloprofesionální hráč. V současnosti působí jako rozhodčí Fotbalové federace Spojených států amerických (USSF), Fotbalové asociace ve Spojeném království (AF) a soukromý fotbalový trenér.

ÚVODEM

„Podstatou komunikace není dostát pravidlům, ale dosáhnout cíle komunikace.“ – Bo Bennet

Milí fotbaloví rozhodčí,

děkuji, že jste se rozhodli zlepšit to, jak komunikujete s hráči. Pokud se vám podaří uplatnit obsah této knihy v praxi, určitě budete jako sudí efektivnější. To vám mohu zaručit.

Tato kniha nepojednává o pravidlech fotbalu (tedy o 17 pravidlech a jednom nepsaném, 18. pravidlu, tj. pravidlu „zdravého rozumu“). Jak napovídá již název sám, kniha se zaměřuje na zefektivnění **komunikace mezi rozhodčím a hráči**. Osobně o tom rád hovořím jako o pravidlu číslo 19.

Více o pravidlech fotbalu jako takových, anebo o tom, jak je správně uplatňovat čtenář nalezne buďto v knize *The Art of Refereeing* (od Roberta Evanse a Edwarda Belliona), či *Preventive Officiating* (od Randyho Vogta).

Pomůže vám tato kniha, působilte-li jako profesionální sudí? Patrně ne. Čtete ale dál a zjistíte sami, že i v tomto případě vám text pomocnou ruku nabídnout může. Tato kniha je nicméně předně určena rozhodčím, kteří nejsou členy skupiny profesionálních sudí.

Je třeba mít na paměti, že komunikace je oboustranný proces, který se odehrává mezi dvěma stranami. To, jak jedna strana informaci vyšle, a to, jak ji druhá strana přijímá, je důležitá součást jakéhokoli soutěžního sportu. Pokud se tento proces naučíte správně používat, stane se pro vás úkol sudího mnohem jednodušší. Nebuďte těmi, kdo umí jen vysílat.

Knihu jsem záměrně psal tak, aby byla relativně krátká (16 stran). Chtěl jsem se vyhnout planým řečem, které mnoho jiných knih používá jako „plnidlo“ obsahu. Všechny zde uvedené informace a rady jdou přímo k věci, tj. k tomu, jak zlepšit komunikaci rozhodčího s hráčem.

Knihu bych rád věnoval svému dědečkovi, Peteru Spaceymu, a Williamu (Billu) Atkinsonovi, kteří tu s námi již bohužel nejsou. Svého dědečka považuji za nejhodnějšího člověka, kterého byste mohli potkat. Nikdy jsem ho sice neviděl hrát, ale ten, kdo ho při hře viděl, o něm mluví jako o legendě. Pro mě však znamená ještě víc. Vždy mi poskytoval bezpočet cenných rad a měl na mě opravdu dalekosáhlý vliv v době, kdy jsem jako rozhodčí začínal. Děkuji. Můj dík patří také mému tatínkovi (také Peterovi). Za většinu svých schopností navazovat dobrý kontakt s hráči vděčím jemu.

O AUTOROVI

Jmenuji se Paul Spacey a pocházím z fotbalistické rodiny.

Můj dědeček byl profesionální fotbalista, můj otec se tomuto sportu věnoval poloprofesionálně. Proto jsem také začal fotbal hrát již jako malý (v podstatě ve chvíli, kdy jsem se naučil chodit).

Jako teenager jsem byl členem klubu Stoke City (ten v Anglii nyní hraje v nejvyšší anglické fotbalové ligoové soutěži Premier League). Potýkal jsem se ale s několika zraněními, a tak mi unikla příležitost stát se profesionálním hráčem. Přesto jsem se na velmi dobré úrovni fotbalu úspěšně a rád věnoval 15 let jako poloprofesionál.

Soutěžit jsem přestal v lednu roku 2013 (stále ale hraji rekreačně). Tehdy jsem se přestěhoval z Anglie do Kalifornie, kde nyní působím jednak jako rozhodčí, jednak jako osobní trenér fotbalu.

Již 4 roky jsem držitelem oficiální licence, kterou fotbalové federace ve Spojených státech a Anglii udílají rozhodčím. Jelikož mám zkušenosti nejen jako hráč, ale také jako trenér a sudí, fotbal coby hru znám opravdu „ze všech stránek“ (což o sobě mnoho lidí říct nemůže).

Mým cílem je poskytnout v této knize vám, rozhodčím, nezbytná doporučení a prostředky k tomu, abyste zlepšili svou komunikaci s hráči, lépe porozuměli vztahu mezi hráčem a sudím, a vykonávali tak profesi rozhodčího dobře a efektivně.

Podpora – tato eknih je volně ke stažení. Pokud mě chcete finančně podpořit, prosím, klikněte na tento [odkaz](#).

Ted' již není na co čekat, pusťme se do toho.

Váš Paul

<http://paulspacey.com/>

@paulspacey

(Rád vám na Twitteru poradím, anebo pomohu s problémy.)

Obsah

Zdvořilost před začátkem hry	6
Úsměv.....	6
Buďte přátelští.....	6
Vzájemné porozumění	7
Přirozenost nade vše	7
Práce sudího je o spolupráci, ne o souboji.....	7
Ego nechte doma	8
Rozhodčí není bůh.....	8
Podejte hráčům pomocnou ruku	8
Hru zbytečně nepřerušujte.....	8
Uznejte své chyby (ale jen někdy)	9
Reagujte na situaci s citem	9
Nebuďte nepřátelští	9
Líná huba, holé neštěstí	10
Vysvětlete, když je třeba	10
Buďte přístupný	11
Nebuďte přezíravý.....	11
Mluvte s hráči, jako rovný s rovným	12
Jako rovný s rovným	12
Nepovedlo se? Pusťte to z hlavy.....	13
Udělejte si na hráče čas.....	13
Řeč těla a tón hlasu	14
Buďte přesvědčivý a sebejistý	14
Tón hlasu – sebejistý, ale přátelský.....	14
Rozhodčího nemá nikdo rád?	15
Umíte to z lidmi?	16
Zdokonalujte se.....	17

ZDVOŘILOST PŘED ZAČÁTKEM HRY

Úsměv

Kdykoli jdu rozhodovat nějaký zápas, ať už se jedná o malé utkání sportovních nadšenců, anebo klání dvou univerzitních týmů s mnoha diváky, **vždy** přicházím na hřiště s úsměvem. Důvodem je to, že mě práce sudího zkrátka přináší potěšení.

Jako rozhodčí je dobré mít za každých okolností úsměv na rtech a být pozitivně naladěný nehledě na to, zda si píšťalku barete do ruky po náročném dni, anebo se jednoduše „necítíte“. To, jestli budete v dobrém rozpoložení, je ve skutečnosti otázkou vědomého rozhodnutí. Udělejte ho.

Budte přátelští

Zjistěte si, kdo vede anebo zastupuje ten který tým, a seznamte se s ním. Chovejte se sebevědomě, buďte sebevědomí, ale přátelské jednání a snahu navázat kontakt je třeba vždy upřednostnit. Téma rozhovoru naleznete snadno: počasí, doprava. Hlavní je milý a přátelský přístup.

Už nesčetněkrát jsem byl svědkem toho, jak se rozhodčí dostavil k zápasu doslova jako školní ředitel. Odměřeně napochodoval k zástupci týmu s dotazem, kde jsou šatny. V tu chvíli si hráči i všichni z jejich týmu včetně vedení pomyslí své a začnou si mezi sebou šuškat něco ve smyslu: „A je to tu. To jsme dnes zase padli na toho pravého.“ Rázem jste v průšvihů ještě předtím, než si obléknete dres.

Vážít si hráčů a dávat jim to najevo udělá své. Se situací, kdy vás berou jako nepřítel, se to nedá srovnat. Snažte se vykročit do zápasu pravou nohou, ať už jde o chování vůči hráčům týmu, anebo jeho managementu. V průběhu utkání to bude hrát jedině ve váš prospěch.

VZÁJEMNÉ POROZUMĚNÍ

Ještě před výkopem byste se měli ujistit, že jste s kapitány obou týmů tak říkajíc na jedné lodi. Nemusíte se pouštět do komediálního výstupu, ale pokud vás napadne něco vtipného či trefného, nenechávejte si to pro sebe. Úsměv v napjaté atmosféře dokáže před zápasem zklidnit rozjitřené nervy.

Pamatuji si jeden zápas z doby, kdy jsem ještě soutěžil. Přišel jsem si do kruhu potřást rukou s rozhodčími a kapitánem druhého týmu. Rozhodčí mi povídá: „Paule, co to máš proboha na hlavě?“ (Nechal jsem si tehdy odbarvit vlasy na blond.) Zasmál jsem se a zamumlal něco ve smyslu: „Ale sekne mi to, že!“ A bylo to, ledy prolomeny. Automaticky jsem byl připraven odpustit mu i to, že hned v prvních minutách zápasu neodpískal pokutový kop. (Každopádně musím nyní uznat, že to bylo padesát na padesát. Rozhodl se asi správně.)

Přirozenost nade vše

Není zrovna nutné poplácávat si s kapitánem rukou na pozdrav před losováním půlek. Pokud se ale budete chovat přirozeně jako lidská bytost, ne jako robot, který slepě plní pevně stanovený protokol, hráči vám v průběhu zápasu budou připraveni leccos odpustit, i když vaše rozhodnutí nebudou vždy zrovna „košer“.

Práce sudího je o spolupráci, ne o souboji

Měli bychom se jako sudí snažit s hráči, trenéry i vedením týmů spolupracovat, ne s nimi bojovat. Komunikace v tom hraje naprosto zásadní roli. Pamatujte na to před začátkem jakéhokoli utkání. Nemusíte být s každým kamarád, každopádně ale se všemi jednejte jako rovný s rovným, a ne jako něčí pán či nadřízený.

Pokud budete hráče respektovat, většina z nich to ocení. V opačném případě riskujete, že mezi vámi a týmy vznikne nepřátelství. (Osobně nechápu, jak někteří rozhodčí mohou k řízení utkání přistupovat tímto způsobem, ale stává se to). Pokud se z rozhodčího stane nepřítel, zkomplikuje to jeho práci nejen v daném zápase, ale i do budoucna. Měli byste se snažit udělat si práci sudího co nejsnazší. Toho dosáhnete právě tím, že budete se všemi zúčastněnými, hráči, trenéry i lídry týmů komunikovat na základě vzájemného respektu a porozumění.

EGO NECHTE DOMA

Utkání není o vás, ale o hráčích. Ego nechte doma. Jednoduše se s ním rozlučte, nadobro. Na hřišti nemá co dělat.

Rozhodčí není Bůh

Navštěvoval jsem kurz pro rozhodčí a první slova, která jsem od lektora slyšel, byla: „Jakmile vstoupíte na trávník, stává se z vás Bůh.“ (Instruktor byl uznávaný sudí, který dříve rozhodoval pod hlavičkou FIFA.) Pro mě to byl typický příklad toho, jak mnozí rozhodčí ke hře přistupují. Pokud se něco takového učí v kurzech, není divu, proč pak rozhodčí mají problém uvědomit si, že se na hřišti pohybují mezi hráči, nikoli mezi svými sluhy.

Příliš mnoho sudí přichází na utkání s arogantním pocitem, že jsou tou nejdůležitější osobou na hrací ploše. Setkal jsem se s tím již nesčetněkrát. Atmosféru to však dokáže doslova potopit. Pokud se chováte tímto způsobem, bude pro vás nesmírně těžké získat si u hráčů respekt. Kladné přijetí z jejich strany očekávat nemůžete.

Podejte hráčům pomocnou ruku

Máte-li již jako sudí leccos za sebou, ale rozhodujete zápas hráčů, kteří začínají, nepřistupujte k nim oficiálně jako nějaký „děd vševěd“. Používejte raději zdravý rozum a mluvte s nimi. Někdy bude třeba vaše rozhodnutí vysvětlovat důkladněji, než jste zvyklí. U konkrétních rozhodnutí také mějte ohled na jejich schopnosti. Po mém soudu vám coby rozhodčímu vzniká mimo jiné morální povinnost hráčům pomáhat fotbalu i jeho pravidlům lépe porozumět.

Kdykoli vám připadne role rozhodčího, váš vztah k hráčům vnímejte jako vztah, kde jsou si všichni rovni. Nic víc a nic méně. V mnoha ohledech vlastně na trávníku fungujete jako jeden „tým“. Pokud svou práci odvedete dobře a navážete s hráči kontakt, budou na vás reagovat kladně a vaše spolupráce na hřišti bude o to harmoničtější. Utkání se tím pádem stane snazší pro každého ze zúčastněných.

Hru zbytečně nepřerušujte

Díky dobré komunikaci s hráči (a dobrému rozhodování ve fotbale obecně) se hra stane plynulejší. To sudím také usnadňuje práci. Oproti tomu nedostatky v kontaktu s hráči průběh zápasu zkomplikují, a to nejen hráčům, ale i všem ostatním, včetně vás.

UZNEJTE SVÉ CHYBY (ale jen někdy)

Reagujte na situaci s citem

Řidte se zdravým rozumem a svá pochybení za každých okolností nepřiznávejte. Platí to zejména tehdy, když vaše rozhodnutí nestálo za moc, ale nikdo si toho nevšiml (stává se to relativně často).

Pokud jste (ne)zasáhli, hra pokračuje, ale pak jste si uvědomili, že vaše řešení nebylo správné, nebojte se na to daného hráče dle příležitosti nenápadně upozornit. Šeptněte mu kupříkladu do ucha: „Promiň osmičko, byl to asi faul, uniklo mi to.“

Mnohým sudím nedochází, že právě takový přístup hráči nejméně ocení. Čas nevrátíte, ale hráče rozhodně potěší, když rozhodčí svou chybu přizná. Nebude na něj pak dorážet a dožadovat se vysvětlení.

Nebudte nepřátelští

Opravdu hodně rozhodčí si nedokáže připustit, že udělali chybu. Namísto toho se cítí uraženě, pokud o jejich rozhodnutí někdo pochybuje. Ihned začnou mávat kartou, anebo se hráče snaží umlčet tak, že jim vyhrožují napomenutím. Já se osobně takto nechovám. A nedoporučuji to ani vám. Podle mého názoru je to pouze ztráta času a vaší práci to v ničem nepomůže.

Nedávno jsem rozhodoval exhibiční utkání klubu Santa Monica Sporting, elitního týmu amatérských hráčů, a neodpískal jsem strčení. Asi za 10 vteřin jsem si ale uvědomil, že šlo pravděpodobně o faul. Při nejbližší příležitosti jsem to faulovanému hráči v krátkosti řekl a omluvil se mu. Reagoval na to pozitivně slovy: „Nedělejte si s tím hlavu, zatím vám neušlo skoro nic, v pohodě.“

Kdybych byl býval mlčel, asi by to i tak prošlo bez povšimnutí. Neříkám tím však, že se musíte omlouvat vždy, když šlápnete vedle. Jestliže vás ale krátká omluva v očích hráčů coby rozhodčího „neoslabí“, nebránil bych se jí. Hráčům to určitě vadit nebude.

LÍNÁ HUBA, HOLÉ NEŠTĚSTÍ

Výřečnost je to, co si na mě hráči i management týmů chválí nejčastěji. Nezmiňuji to proto, abych si přihřival vlastní polívčičku. Jednoduše bych vám rád doporučil, abyste se s hráči nebáli mluvit. Komunikovat se vyplatí.

Vysvětlujte, když je třeba

Namísto toho, abyste hráče odbyli slovy „jdi si po svých“, když se bude ptát na faul, rychle mu vysvětlíte situaci třeba nějak ve smyslu: „Ano, ten míč jste vyhráli, ale těsně předtím jsi ho podrazil.“ To má u hráčů úspěch. A pokud to řeknete s úsměvem, 99 procent z nich jen pokývá hlavou a hra může pokračovat.

Není radno podléhat dojmu, že to lze při rozhodování utkání někdy s mluvením přehnat. Samozřejmě to neznamená konverzovat v průběhu zápasu o něčem, co se ho přímo netýká. Hráči si nepřišli popovídat u kávička. Nicméně mluvit hodně je v tomto případě lepší než mluvit málo.

Před lety jsem dělal rozhodčího na zápase nižší ligové soutěže Sunday league v Anglii. S hráči jsem mluvil hodně, ostatně jsem na to tak zvyklý. Všechno šlo dobře. Pak se ale jeden z hráčů naštvál a komentoval moje rozhodnutí slovy: „běhající hlasatel je nám tu na dvě věci ...“ Samozřejmě jsem ho mohl srovnat postihem za urážlivý výrok. Situaci se mi ale podařilo zachránit. Odpověděl jsem mu: „Fakt? Měl jsem za to, že Bosáka dávám na jedničku“. Hráč se začal smát a dokonce se vrátil, aby se mi omluvil. Přemýšlel jsem, zda doopravdy nemluví až příliš. Na konci utkání za mnou ale přišel jiný člen týmu a říká mi: „Díky, super zápas. Jo, a dost se nám líbilo, že jste o všem hodně mluvil. Moc rozhodčích to nedělá, ale takhle aspoň vždycky víme, na čem jsme.“

Každé pravidlo je přirozeně třeba uplatňovat s rozumem. Nicméně mezi rozhodčími převládá často důraz na dohled nad dodržováním pravidel na úkor práce s hráči jako takové. Pokud se vám to však podaří s hráči zvládnout dobrou komunikací, pravidla odsunete spíše na druhou kolej. Budete se totiž muset potýkat s mnohem méně problémy a incidentů také ubyde.

BUĎTE PŘÍSTUPNÍ

Pokud je přístupnost přirozeným rysem vaší osobnosti, jako rozhodčímu se vám to určitě bude hodit. Na hřišti jsem přístupný vždy a cíleně se o to také snažím. Hráči to mají rádi. Většina rozhodčích takovou vlastnost nemá. Pokud tedy v tomto směru vybočujete, jen dobře.

Neznamená to, že byste se měli chovat jako „psychologická poradna“ a každické rozhodnutí do detailu vysvětlovat. Jde spíše o to, že hráčům dovolíte obrátit se na vás, aniž byste je odháněli jako malé děti (za předpokladu, že nejsou agresivní samozřejmě).

Nebuďte přezíraví

Sledoval jsem v létě jeden zápas, při kterém hráč přišel za rozhodčím s tím, že neodpískal faul (což podle všeho udělat měl). „To byl přece faul!“ bránil se. Sudí jen mávl oběma rukama, aby se ho zbavil. Neztratil s ním přitom ani slůvko. To hráče nadzdvihlo a zakřičel na něj: „neodhánějte mě“. Ovšem rozhodčí zareagoval úplně stejně. Tentokrát se dokonce na hráče ani nepodíval. Bylo to opravdu přezíravé a nemístné jednání. Nevěřicně jsem nad tím kroutil hlavou.

Po mém soudu se taková situace dala jednoduše vyřešit. Stačí pár slovy hráči rychle vysvětlit, že vy to za faul nepovažujete. „Míč už nebyl ve hře, pokud vím. Jedeme dál.“ Hráč vám zajisté nepoděkuje, pokud jste faul opravdu přehlédli. Nicméně se rozhodně nenaštve a zcela jistě nebude situaci dále rozebírat. V hloubi duše bude rád, že jste mu vysvětlili důvod svého postoje a neignorovali ho.

Samozřejmě mohou nastat situace, kdy se komunikace s hráčem dařit nebude. V takových případech se můžete pokusit získat oporu u kapitána týmu. Když nepomůže ani to, pak nezbyde než se odvolat na pravidla, pokud to s hráčem nepůjde po dobrém. Myslím si však, že takových hráčů je jen málo, ačkoli právě dobrá komunikace dokáže mnohdy zabránit nejednomu problému dřív, než se situace vyostří.

Pokud je to tedy ve vašich silách, buďte přístupní a hráče vyslechněte, neznamená-li to, že záplava komentářů naruší plynulý průběh zápasu.

MLUVTE S HRÁČI JAKO ROVNÝ S ROVNÝM

Není třeba být panovačný, ale ani vyloženě „dobrák od kosti“ (mnozí sudí takoví bohužel jsou). Touto cestou si respekt hráčů nezískáte, to vám mohu zaručit. Nikdo z hráčů nechce, aby se s ním zacházelo jako s dítětem. Takový přístup či tón zkrátka není zapotřebí.

Coby rozhodčí nevstupujeme na hřiště proto, abychom se s někým přátelili, anebo se ucházeli o prvenství v soutěži oblíbenosti. Každopádně je dobré mít na paměti, že stejně tak není naším cílem dělat si na hrací ploše nepřátele. Nevidím proto důvod, proč by si člověk v roli sudího nemohl sem tam zažertovat, anebo se v průběhu hry usmívat.

Domnívám se, že pokud jste sami fotbal hráli závodně, může vám to jako rozhodčímu v mnohém pomoci. Neříkám tím, že bývalí hráči jsou automaticky lepšími rozhodčími. Mnoho z těch nejlepších sudí nikdy fotbal na relevantní úrovni nehráli. Na druhou stranu mám pocit, že zkušenosti v roli hráče zlepšují to, jak hráče vnímáte jako rozhodčí. Aroganci, neochotu bavit se, anebo přílišnou schovávavost, tedy to, co hráče dokáže rozčlít, znám z první ruky. Podařilo se mi díky tomu takové nešvary z mého stylu rozhodování vyloučit (alespoň do značné míry).

Jako rovný s rovným

Podaří-li se vám s hráči dobře vycházet a mluvit s nimi jako rovný s rovným, tj. nechovat se k nim přezíravě, brzy se to o vás bude vědět. Získáte tak dobrou pověst a mnohé vám to usnadní.

Několik let nazpět jsem si zahrál v utkání poloprofesionálů. Setkal jsem se tam s jedním z nejlepších rozhodčí, jakého jsem kdy viděl, pokud jde o komunikaci s hráči. Hodně věcí dělal tak, jak je popisuji v této knize. Kupříkladu s hráči neustále mluvil, nerozkazoval jim a byl připraven je vyslechnout. Zápas nic nenarušovalo, hráči rozhodčího očividně vnímali s respektem a myslím, že on sám si utkání užil. Po celou dobu mu nezmizel z tváře úsměv. Oslovilo mě to do té míry, že jsem mu po utkání do Fotbalové asociace poslal dopis, v němž jsem jeho výkon sudího chválil.

Nedávno jsem také sledoval zápas nejvyšší anglické fotbalové soutěže Premier League. Pískal ho ten samý sudí. Pohyboval se za okrajem hrací plochy v roli asistenta rozhodčího. Nepřekvapilo mě, že se objevuje v utkání jedné z nejlepších fotbalových lig na světě. Jeho účast v tomto zápase v mých očích přispěla k tomu, že hráči se sudími komunikovali tak, jak se o to snažím i já, když rozhoduji. Očividně jde o důležitou součást práce sudího, která vám pomůže postoupit v kariéře výš.

NEPOVEDLO SE? PUSŤTE TO Z HLAVY

Chybovat je lidské. Každému z nás se někdy nějaký zápas nepodaří. Nesmí vás to ale rozhodit.

Nedávno jsem měl přesně takové utkání. Řadu rozhodnutí jsem při něm doslova „zhatil“. Věděl jsem to a očekával jsem po zápasu negativní reakce. Nikdo však utkání příliš nekomentoval, ačkoli jsem zaslechl někoho pokřikovat: „tak tohle mi hlava nebere“. Musím přiznat, že to bylo trefné. Rozhodně jsem se ale nepokoušel po daném hráči jít a přilévát olej do ohně tím, že bych rozdával karty po zápase.

O to větší překvapení přišlo v noci po utkání. Dostal jsem na mobil zprávu od vedoucího týmu: „Zdravím Paule. Nedělej si z toho hlavu. Je OK, když se ti sem tam zápas nepovede, Adam.“ Upřímně řečeno jsem se tím ve skutečnosti nijak zvlášť netrápil. Zápas skončil, spadla klec. Svůj výkon řeším bezprostředně po utkání, kdy také přemýšlím o tom, zda nějaká zjevná pochybení nenapravit. Potom však jdu dál a už se tím nezabývám.

To, že si dal Adam práci, aby našel moje číslo a kontaktoval mě, považuji za hezké gesto. Jeho tým prohrál, měl tudíž plné právo si stěžovat. Namísto toho mi dal najevo, že tomu nepřikládá takovou váhu a že se tím nemám zaobírat. Dobrá rada pro každého rozhodčího. Pusťte to z hlavy a jděte dál.

Udělejte si na hráče čas

Někdy je zápas plný komplikací a vy nepískáte tak, jak byste chtěli. Na dětinské komentáře po hře však nereagujte. Zachovejte si profesionalitu. Stížnosti si vyslechněte hned po skončení zápasu. Vyhradte si několik minut na diskuzi s hráči, kteří by rádi dostali vysvětlení ohledně nějakého incidentu (za předpokladu, že se chovají slušně a jsou konstruktivní). Takřka každou situaci lze uklidnit tak, že si uděláte chvílku, ukážete lidskou tvář a osvětlíte jim váš názor. Jak jsem již řekl, hráči to ocení, i když mají zlost a stoupá jim krev do hlavy. Myslím, že vzájemná komunikace má vždycky navrch, pokud se tedy hráči neprojevují vyloženě nepřátelsky. Určitě jde o lepší strategii, než když odcházíte z hřiště pod ochranou kroužku svých asistentů a máte co dělat, abyste hráčům dali horlivými gesty najevo, že se s nimi nehodláte bavit.

Při dalším utkání se nezapomeňte usmívat, buďte pozitivní a soustředte se na to, abyste odvedli svou práci. Brzy budete mít vše opět pod kontrolou.

ŘEČ TĚLA A TÓN HLASU

Řeč těla je sice němý, avšak nesmírně důležitý nástroj komunikace. Podle některých odborných studií se na naši komunikaci dokonce podílí až 55 procenty. Dalších 38 procent tvoří tón našeho hlasu a jen 7 procent zbývá na to, co doopravdy říkáme.

Dobré komunikační schopnosti (včetně účinného zacházení s řečí těla) nepochybně ovlivňuje to, jak hráči vnímají spravedlivé a čestné jednání sudího. Z tohoto hlediska zkrátka musíte řeči těla a tónu hlasu věnovat adekvátní pozornost, stejně jako tomu, co říkáte.

Buďte přesvědčiví a sebejistí

Sudí by měl řeči těla působit přesvědčivě a sebejistě. Je to přirozený a plynulý proces (anebo by alespoň měl být). Měli byste ho také přizpůsobit situaci. Na co byste naopak měli zapomenout, je předvádění a přehnaná gestikulace. K tomu řeč těla neslouží. Nepřiměřené posunky, anebo (jak jsem již zmínil) panovačné máchání rukama a prezíravé odhánění hráčů není na hrací ploše na místě. Buďte sami sebou, nerozohňujte se. Měla by s vás vyzařovat přirozená autorita.

Klidná a dobře volená gesta budou o to důležitější, pokud při utkání stoupne napětí. Emoce jsou samozřejmě přirozenou součástí práce rozhodčího. Nesmíte však dopustit, aby vás ovládly, natož aby se to projevilo na vašich gestech.

Pozornost byste měli věnovat i řeči těla a reakcím hráčů samotných. Neignorujte bez uvážení to, když se hráči dožadují, abyste zakročili v jejich prospěch. Nejednou vás jejich gesta mohou navést, abyste odpískali něco, o čem byste jinak mohli jen stěžít sami rozhodnout. Nezdá se to, ale hráči mají opravdu velký smysl pro fair play. Sami se často vzdají vhadzování, pokud byli s míčem v kontaktu jako poslední. Tak můžete nechat rozehrát druhý tým, přestože si nejste jisti, kdo se míče dotkl před přerušením hry.

Tón hlasu – sebejistý, ale přátelský

Tón vašeho hlasu by měl znít sebejistě, ale přátelsky. Hráči nejsou malé děti (pokud tedy nerozhoduje zápas juniorů). Nemají rádi, když se s nimi jako s dětmi jedná. Křičení zkrátka není na místě. Jakmile se rozohníte, ztratíte nad sebou kontrolu. Jednejte sebejistě, uvážlivě, reagujte bez emocí. Svému hlasu dodejte váhu přiměřeně sebevědomými gesty.

ROZHODČÍHO NEMÁ NIKDO RÁD?

Osobně jsem přesvědčen o tom, že mít úspěšnou kariéru rozhodčího a být ve fotbalovém světě oblíbený se vzájemně nevylučuje. Mnozí si myslí, že vás jako sudího musí všichni nesnášet. Podle mě to ale neplatí. „Pokud nechceš, aby se ti všichni vyhýbali velkým obloukem, od píšťalky ruce pryč.“ Tak to jsem slyšel opravdu častokrát. Prozatím se mi to ale nepotvrdilo.

Druhý rok poté, co jsem v Anglii získal licenci fotbalového rozhodčího, mi zástupce jednoho z týmu po utkání řekl: „Díky, za mě jste nejlepší rozhodčí sezóny.“ Bylo příjemné slyšet poklonu. Nedovolil jsem však, aby mi to stouplo do hlavy. Když jsem ale do konce sezóny to samé slyšel od dalších 6 týmů, napadlo mě, zda za komplimenty nestojí právě můj styl rozhodování a důraz na komunikaci s hráči. Rozhodně neznám pravidla fotbalu lépe než ostatní rozhodčí. Zdá se, že můj způsob kontaktu s hráči začal přinášet plody.

Potvrdilo se mi to letos, když jsem se přestěhoval do Los Angeles. Po mém prvním zápase velké kopané, který jsem rozhodoval několik týdnů po příjezdu do Kalifornie, mi kapitáni obou týmů po utkání vysmekli poklonu: jsem prý nejlepší sudí od dob Alexe Gorina (Alex je mimochodem bývalý sudí ruské první ligy a v Kalifornii ho dobře znají).

Určitou roli může hrát můj anglický původ (jistě tomu napomáhá i přízvuk britské angličtiny). Snad je to i srovnáním s ostatními rozhodčími, vedle nichž působím dobře (tomu ale moc nevěřím). Anebo je důvodem to, že můj komunikativní styl při rozhodování utkání zkrátka funguje. V tom bude zakopaný pes.

V průběhu následujících 10 měsíců jsem totiž slyšel něco podobného od více jak tuctu týmů z různých ligových soutěží. Myslím, že oceňují, že se chovám čestně. Evidentně se jim líbí, jak vykládám pravidla fotbalu, jak se chovám k hráčům a v neposlední řadě také to, že jim rozumím. Nicméně můj největší trumf je bezesporu neustálá komunikace s nimi. Je pro mě ústředním bodem toho, jak k práci rozhodčího přistupuji.

Z odstavců výše to musí vypadat, jako bych sám sebe poplácával po rameni a čechral si peří přinejmenším jako hejno zámeckých opeřenců. Chtěl jsem však pouze zdůraznit, že komunikace s hráči v práci rozhodčího skutečně funguje a že má úspěch nejen mezi hráči a u vedení týmů, ale i mezi delegáty (letos mě vybrali jako rozhodčího mistrovského utkání ligy v Santa Monica). Pokud jste tedy komunikaci dosud nepřikládali valnou důležitost, možná je čas váš pohled na věc přehodnotit.

UMÍTE TO S LIDMI?

Nemusíte se vždy spoléhat jen na pravidla, když řešíte problémy s hráči, anebo lídry týmů. Stejně jako striktní uplatňování pravidel je důležité umět to s lidmi, není-li to ještě důležitější.

Často se dostávám do situace, kdy se nějaký hráč přestane ovládat. Když s tím nic neděláte, může to skončit tak, že se dopustí závažného přestupku, anebo (pokud máte vyloženě štěstí) začne nervozitu šířit mezi ostatními hráči. Řeším to pokaždé tak, že s daným hráčem při nejbližším přerušení hry prohodím pár slov. Řeknu mu něco ve smyslu: „Dej si pohov, šestko. Zkus to rozdejchat. Prostě v klidu.“

Když dáte hráči najevo, že jeho náladu sledujete, obvykle nemusíte dělat víc. Sám si potom uvědomí, že riskuje malér a může velmi snadno poslat svůj tým „do kytek“. Zjistíte, že hráč na takové upozornění většinou zareaguje kladně. Pokud ne, svou práci jste odvedli. Snažili jste se komunikovat. Varování dostal, ostatní je na něm. Pokud dojde na faul, ke slovu se dostanou pravidla dle vašeho uvážení.

Můžete také upozornit kapitána jeho týmu. „Šestce stoupá krev do žil. Nechceš mu něco říct, ať nevybuchne?“ Kapitán většinou svou zodpovědnost uplatní mile rád a hráče uklidní. Většinou to pomůže. Pokud ne, situace je stejná. Snažili jste se, komunikovali jste, jste z obliga. Kapitán jistě uzná, že když jeho hráč nakonec překročí hranice, bude se muset smířit s trestem.

Tato strategie ale nebude fungovat, pokud se hráč opravdu neudrží. Je vaší povinností snažit se takové situaci předejít, pokud to jde. Ve většině případů se stačí řídit zdravým rozumem a zkušenostmi. Ty vám napoví, zda nad sebou některý z hráčů začal ztrácet kontrolu. Můžete ho vyzvat, aby se uklidnil. Červenou kartu jsem za svých posledních asi 20 utkání vytáhl jen dvakrát. Důvodem není to, že bych byl příliš mírný anebo shovívavý. Naopak. Je to proto, že se mi daří s hráči jako s osobnostmi dobře pracovat tím, že s nimi komunikuji. Do situací, kdy musím použít opravné prostředky, se proto dostávám jen zřídka. Obě červené karty jsem dal za surové jednání bez příčiny. Bylo to v obou případech v utkání, která se jinak odvíjela bez problémů. Pokud máte na konci zápasu na hrací ploše všech 22 hráčů, utkání se obešlo bez zranění a stížností je jako šafránu, berte to za úspěšný pracovní výkon.

ZDOKONALUJTE SE

Výborně, dospěli jsme na konec (anebo vlastně spíše začátek) knihy o komunikaci mezi rozhodčím a hráči. Je to však jen začátek na vaší cestě, jak zlepšit komunikaci s hráči a práci sudího tak zlepšit a zefektivnit.

Pokuste se některá z doporučení, která jsem výše zdůraznil, uplatnit při dalším utkání, které budete pískat. Sledujte a poslouvejte reakce hráčů. Sami pak posuďte, zda vám to práci usnadnilo, či nikoli. Jsem přesvědčen, že pokud se budete zmíněnými radami řídit správně a s nadšením pro věc, bude pro vás práce sudího nejen snadnější, ale také zábavnější.

Všichni lidé mají vrozenou touhu získat respekt a ocenění. Ten pocit, kdy nevraživost a urážky (které bohužel sudí od hráčů často slýchávají) nahradí komplimenty a uznání, je k nezaplacení.

Máte také možnost upozornit na tuto knihu vaše kolegy. Budu rád, pokud pomůže jednomu jedinému rozhodčímu. Pokud však bude ku prospěchu vícero z nich, bude mě to těšit o to víc.

Podpora

Tato kniha je volně ke stažení, jak již bylo zmíněno. Máte-li pocit, že vám pomohla zlepšit to, jak na hřišti komunikujete s hráči, je tu možnost finančně mě podpořit. Na výši částky nezáleží. Pokud tuto možnost zvolíte, navštivte prosím moji webovou stránku <http://paulspacey.com/>, anebo klikněte na tento [odkaz](#).

Přeji vám hodně zdaru v práci sudího. Pokud potřebujete pomoc či radu, jsem vám kdykoli k dispozici.

Váš kolega rozhodčí

Paul

<http://paulspacey.com/>

@paulspacey